3,8 km - 1 uur 10
Fochteloërveen

Veenmosroute: wandeling door het hoogveen

Tijdens deze wandeling van bijna 4 kilometer beleef je het kletsnatte hoogveen op z'n best. Geniet van de rust en de uitgestrektheid van het landschap. Loop over de zandruggen, vlonders en kades om natte voeten te voorkomen en laat je verrassen door de bijzondere veenplanten en de vele vogels en insecten die hier te vinden zijn.

Het Fochteloërveen is één van weinige hoogveengebieden in Nederland. Hoogveen is een opmerkelijke bodemsoort die is opgebouwd uit veenmossen en zo nat, voedselarm en zuur is dat er maar weinig soorten kunnen leven.

Vroeger bestonden aanzienlijke delen van Nederland uit deze bodemloze hoogveenvlaktes. Maar afgravingen voor de winning van turf en ontwateringen voor de landbouw hebben er voor gezorgd dat het Fochteloërveen nu één van de allerlaatste stukken levend hoogveen is.

Ook kan je langs de wandelroute bijzondere dieren zien. De afgelopen jaren hebben de kraanvogel en slangenarend zich hier gevestigd. In het voorjaar zie je met wat geluk de prooidieren van de slangenarend langs de route zonnen: de gladde slang, ringslang en adder. Geen wonder dat Natuurmonumenten haar uiterste best doet om dit hoogveen op de grens van Friesland en Drenthe te behouden en te herstellen.

Vanaf de parkeerplaats loop je naar het informatiebord bij het fietspad naar Veenhuizen. Volg de veenmosroute met behulp van de blauwe pijltjes.

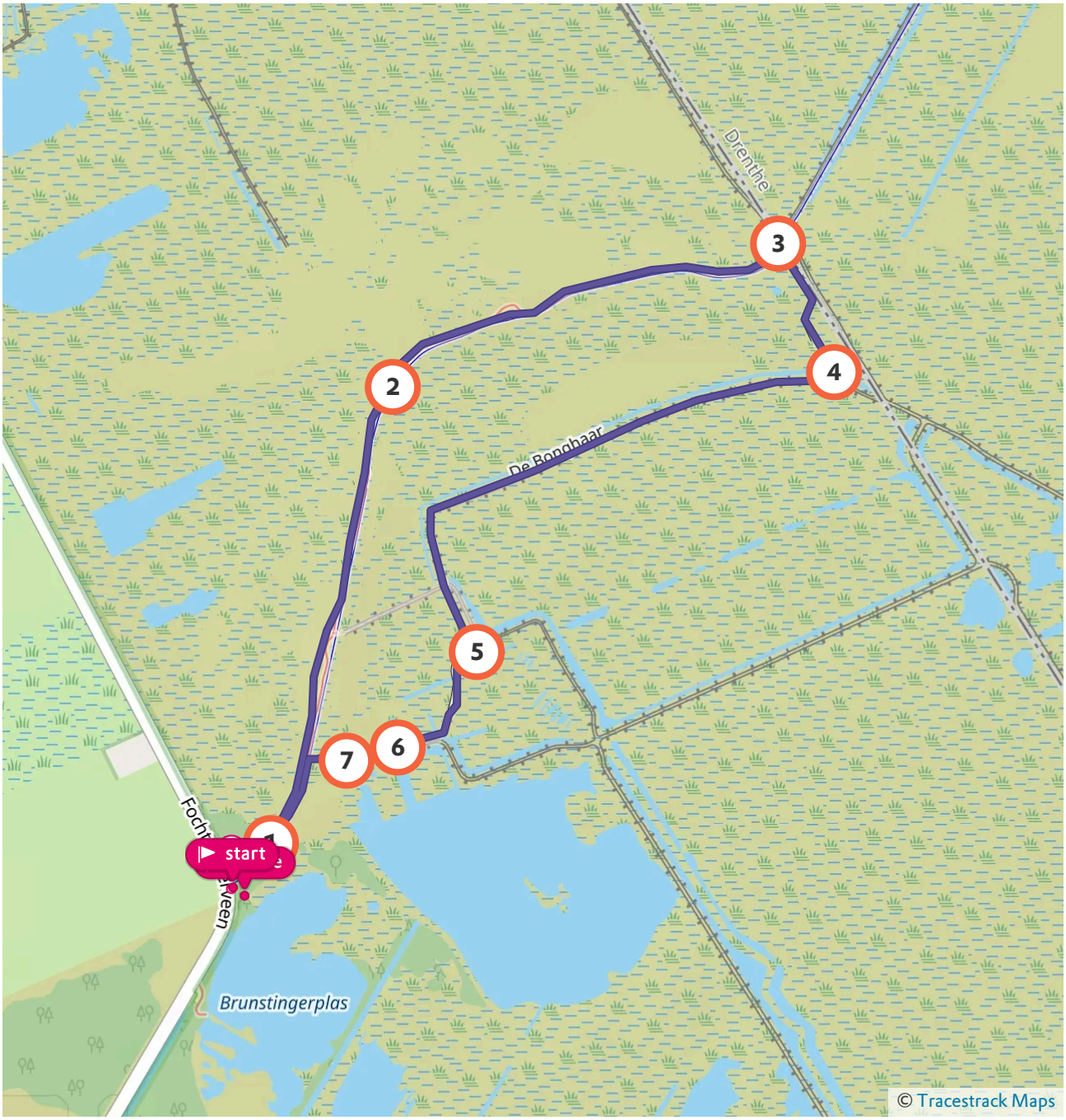
Praktische informatie

Honden niet toegestaan

Waar kun je starten

Parkeerplaats Fochteloërveen

Parkeerplaats
Fochteloërveen

Drenthe
3
4
2
De Bongbaar
5
6
7
start
Brunstingerplas
© Tracestrack Maps

1. Veilig door het hoogveen

Het eerste gedeelte van de wandeling voert langs het fietspad, gelegen op de zandrug de Bonghaar. Dergelijke zandruggen als deze, in een verder woest en onbegaanbaar landschap, werden van oudsher gebruikt als doorgaande weg. De vegetatie verschilt er met die van de omgeving. Omdat het er droger en kalkrijker (dus minder zuur) is, zie je er bijzondere planten met prachtige namen zoals geelhartje, ogentroost (zie foto), muizenoor en grasklokje. In de bloemrijke bermen leven in het voorjaar en zomer veel insecten, die op hun beurt weer vogels aantrekken.

Zo is de Bonghaar de enige plaats in het Fochteloërveen waar je in die periode de veldleeuwerik aan kunt treffen, die er foerageert op insecten. Let dan ook op de spectaculaire zangvlucht van de mannetjes! Eerst klimmen ze tot een hoogte van soms meer dan honderd meter, waarna ze luid zingend omlaag vliegen om in de buurt bij het vrouwtje te landen. Ook roofvogels als boomvalk of wespendief komen op de vele insecten af. Boomvalken zie je hier in de zomer vaak jagend op libellen in vlucht. De wespendief zoekt wespen- en hommelnesten tijdens de vlucht of vanuit een uitkijkpost en graaft ze daarna uit. Let ook eens op het paapje en de grauwe klauwier (zie foto).

> *Vervolg je route langs het fietspad. Na zo'n 150 meter kun je rechts afslaan om de wandeling in te korten tot 1,5 kilometer. Voor de hele veenmosroute van 4 kilometer volg je het wandelpad rechtdoor tot aan het fietstunneltje.*

2. Hoog en droog

De hoge en droge zandruggen zijn favoriete plekken voor adders (zie foto), ringslangen en gladde slangen om te zonnen. Vooral in het voorjaar, wanneer de slangen wakker worden uit hun winterslaap, liggen ze graag op de droge en beschutte plaatsen op te warmen in de zon. Omdat het zonlicht nog niet krachtig is, zijn ze niet erg snel. Natuurlijk mogen ze worden bewonderd, maar verstoor ze niet. Ze hebben hun energie hard nodig om zich voort te kunnen planten. Dit is ook de reden dat we geen honden toestaan op de paden rondom de Bonghaar.

3. Werk in uitvoering

We werken aan de toekomst van het Fochteloërveen door kades van zand en leem aan te leggen. Met deze kades kan regenwater beter in het gebied worden vastgehouden. De elektrische transportband vervoert zand en leem 2 kilometer door het Fochteloërveen en stort het in de trechters die je hier ziet. Van hieruit wordt het doorgaans met elektrisch en waterstof-aangedreven tractoren en kranen verwerkt. Tijdens het broedseizoen, van half maart tot half juli, liggen de werkzaamheden stil.

Als je de zandrug verlaat, kom je in het iets lager gelegen en een stuk nattere hoogveen. Omdat de afbraak van afgestorven veenmos door de zuurstofarme omstandigheden onder water langzamer ging dan de aangroei, ontstond hier veen. Gemiddeld is de laag veen onder je voeten zo'n 2 meter dik. Gelukkig zorgt een vlonderpad ervoor dat je droog

door het natte veen komt.

Sla rechtsaf en volg de blauwe routepijltjes.

4. Kostbaar regenwater

Je loopt weer een zandrug op. Er ligt hier echter geen natuurlijke zandrug, maar een nieuw aangelegde kade. Deze liggen door heel het gebied en voorkomen dat regenwater weglekt en het hoogveen verdroogt en verdwijnt. De oude, houten damwanden die 30 jaar geleden zijn geplaatste waren in zeer slecht staat dus is Natuurmonumenten in 2022 gestart met het vervangen van de dammen door kades van zand en leem. Zo worden de kletsnatte omstandigheden waarin hoogveen kan groeien hersteld. Lees hier meer over de kadeherstelwerkzaamheden: www.natuurmonumenten.nl/natuurgebieden/fochteloerveen/natuurherstel/kad…

Sla rechtsaf en wandel over de nieuwe kade. Ga bij de splitsing rechtdoor. Je loopt een vlonderpad op.

5. Veel of weinig voeding?

Vanaf de vlonder kun je typische veenplanten zien, die van voedselarme, zure omstandigheden houden. Het groene spul dat in het water drijft is waterveenmos, één van de vele soorten veenmos die in het Fochteloërveen voorkomt. Waterveenmos groeit op plekken die altijd onder water staan.

Wollegras is een plant die vooral in deze laagste en natste delen van het hoogveen voorkomt. Vanaf april tot in de zomer is de plant gemakkelijk te herkennen aan de helderwitte pluizen. Veel mensen denken dat het wollegras dan bloeit maar het tegenovergestelde is waar; het is juist uitgebloeid en de vruchten hebben lange witte, wollige draden. Vroeger verzamelden mensen het wollige pluis om er spleten in de muur mee te dichten of kussens te vullen.

Helaas zie je ook overal om je heen de strogele halmen van het pijpenstrootje, een hier van nature voorkomende plant die zich door de vele voeding (stikstof) uit de lucht snel uitbreidt en zeldzamere soorten verdringt. Met een uitgekiend waterbeheer probeert Natuurmonumenten het aandeel pijpenstrootje te verminderen en de groei van veenmossen en andere bijzondere planten te bevorderen.

Na het vlonderpad loop je weer een nieuw aangelegde kade op. Houd rechts aan.

6. Kraanvogels of libellen

De slenk aan de linkerkant werd - net als de vele andere slenken die je in het gebied ziet - aangelegd voor de ontwatering van het hoogveen, om het vervolgens te kunnen ontginnen. Ook de Brunstingerplas erachter is ontstaan door de veenafgravingen. Op deze plas is de kans kraanvogels te spotten het hele jaar door hoog. De kraanvogel broedt sinds 2001 in het Fochteloërveen en maakte daarmee zijn comeback in Nederland als broedvogel, na eeuwen van afwezigheid. Luister vooral ook goed; hun trompetterende roep is onmiskenbaar!

Liefhebbers van libellen maken rechts van het pad in de zomer kans op de zeldzame Noordse en venglazenmaker.

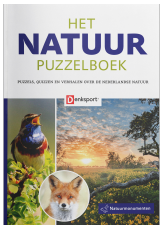

7. Vier soorten heide

Je komt opnieuw in de buurt van de Bonghaar. Door regelmatig te plaggen houdt Natuurmonumenten de heide rondom de drogere zandruggen in stand. Daarnaast grazen er soms schapen, die de heide open houden en grassen - zoals het pijpenstrootje - ertussenuit knabbelen. Door de grote variatie in biotoop komen in het gebied vier heidesoorten voor: dopheide, struikheide, kraaiheide en de zeldzame lavendelheide (zie foto). Ze kleuren de omgeving vanaf april tot laat in de zomer lila.

> *Sla linksaf het fietspad op, nog een klein stukje rechtdoor en je bent aan het eind van de wandeling gekomen. Als je vanaf de parkeerplaats nog een stukje richting het zuiden doorloopt langs de Fochteloërveenweg, kom je bij de vogelkijkhut uit. Altijd leuk om vanuit de kijkhut een poosje de plas af te speuren naar (water)vogels.*

8. Einde

Nieuw: Het Natuur Puzzelboek

Het Natuur Puzzelboek: een boek van 160 pagina's vol puzzels, verhalen en weetjes over de natuur in Nederland. Leuk om zelf mee aan de slag te gaan of om cadeau te geven. Je bestelt 'm op

nm.nl/puzzelboek

Natuurmonumenten app

Download nu de nieuwe Natuurmonumenten app. Met deze app navigeer je makkelijk op al onze routes. Ben je lid? Koppel je lidmaatschap in de app en je hebt je ledenpas altijd bij de hand

Meer info